

СПЕЦИФИКИ ПРИ ИЗРАЗЯВАНЕТО
НА СТЕПЕН ЗА СРАВНЕНИЕ В БЪЛГАРСКИЯ
И В НОВОГРЪЦКИЯ ЕЗИК

Надежда Кичекова
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

SPECIFIC CHARACTERISTICS
OF THE DEGREE OF COMPARISON
IN BULGARIAN AND MODERN GREEK

Nadezhda Kichekova
Plovdiv University “Paisii Hilendarski”

The study examines the category of degrees of comparison in Bulgarian and Modern Greek. The dominant linguistic views on the category of degrees of comparison have been presented and discussed. A major difference between Bulgarian and Modern Greek has been pointed out, namely the fact that the forms of the superlative degree in Modern Greek may coincide with the forms of the comparative degree, whereas such a phenomenon is not present in Bulgarian.

Keywords: morphological category, degree of comparison, comparative degree, superlative degree, formal indicator

Обект на изследване в настоящия доклад е категорията *степен за сравнение* и в частност – формално-семантичните ѝ специфики в българския и в новогръцкия език. Използвани са дескриптивен и съпоставителен метод. Изходен за научния анализ е българският език. Направен е преглед на основните лингвистични становища за същността на степенуването в двата сравнявани езика. На базата на илюстративни примери са представени особеностите при образуването и употребата на степените, описани са формалните им показатели и семантичното им съдържание. Като съществена разлика между двата езика се посочва фактът, че в новогръцкия език членуваната форма за сравнителна степен и формата за превъзходна степен съвпадат, а в българския език подобно явление не се наблюдава.

Категорията **степен за сравнение** е присъща на всички индоевропейски и славянски езици и никога не е будила съмнение относно наличието си в българския език. Проучвания върху нея са

правени от учени като А. Петрова-Вашилевич, М. Чоролеева, Ив. Куцаров, Р. Ницолова, но най-обстойни са изследванията на Ст. Буров¹, към които главно ще се придържаме (вж. Буров/Burov 1987, Петрова-Вашилевич/Petrova-Vashilevich 1994, Куцаров/Kutsarov 2007, Ницолова/Nitsolova 2008). Някои автори като напр. Ив. Хаджов смятат, че степенуването е обща морфологична категория, присъща на повече части на речта, а не само на прилагателните имена и наречията. Според А. Петрова-Вашилевич „Категорията степен най-общо представлява абстрактно, обобщено количествено определяне на признаците на обектите“ (Петрова-Вашилевич/Petrova-Vashilevich 1994: 191). От анализа на разнообразни езикови изрази става ясно, че значенията на категорията степен са свързани с количествените изменения и количественото характеризирание на признаците на обектите. Главните особености на тази количествена характеристика са следните: отнася се именно до признаците на обектите, а изменението се отличава с абстрактност и е насочено към предиката, т.е. към самия признак, като не определя количествено свързаните с него обекти (Петрова-Вашилевич/Petrova-Vashilevich 1994: 189). Според Ив. Куцаров степенуването е типично именна категория, но има ограничен обхват: характерна е само за качествените прилагателни имена, а степенуваните наречия, произлезли от тези имена, представляват техни адвербилизирани форми. Р. Ницолова изследва степенуването на прилагателните имена като единствената граматическа категория, която характеризира означавания от тях статичен признак на предмет. Теорията на П. Пашов е, че могат да се степенуват не само качествените прилагателни имена, но и относителните, като придобиват „качествена отсянка“ напр. „Наричат *Възраждането най-българското време*“ (вж. Пашов/Pashov 1989: 76). Различните изследвания върху въпроса за степента за сравнение са обобщени в труда на Иван Куцаров „Теоретична граматика на българския език. Морфология“ (Куцаров/Kutsarov 2007: 458 – 481).

Семантичното съдържание на морфологичната категория степен се основава на способността на качествените прилагателни

---

¹ Причината за това е фактът, че Стоян Буров е първият езиковед, който пише монография, посветена на степенуването (Буров, Ст./Burov, St. *Степените за сравнение в съвременния български език*. София, 1987).

имена да изразяват относителна разлика или превъзходство в признаците на определяните от тях явления. Категорията се състои от два маркирани и един немаркиран член. Основната опозиция е *съпоставителност* ~ *несъпоставителност*, а в рамките на маркираната съпоставителност е валидна опозицията *сравнителност* ~ *превъзходност*. В категорията се противопоставят три грамеми с еднородно съдържание. Сравнителната и превъзходната степен са обединени от значението *съпоставителност*, което представлява съпоставяне по признак, характерен за две или повече явления, както и за едно и също явление, но в различно време. *Сравнителната степен (компаратив)* изразява относителна степен, а *превъзходната степен (суперлатив)* изразява максималната степен на признака. В общото значение – *несъпоставителност* – грамемата *положителна степен (позитив)* представя липса на данни за съпоставителност или положителност на признак, докато в главното си значение – *положителност* – изразява наличие на признака (вж. Куцаров/Kutsarov 1997: 188).

Придържайки се към мнението на Ст. Буров, можем да отбележим, че със степените за сравнение се реализира качествено стъпаловидно неравенство между обекти, които се намират в отношение помежду си. Неравенството се конкретизира в разделителност при формите на сравнителна степен и в отделителност при формите на превъзходна степен. Има страна, която се сравнява, и страна, която е обект на сравнението. Степени за сравнение имат всички прилагателни имена и наречия, назоваващи признак, който може да се измерва.

Положителната степен на прилагателните имена не означава никаква степен на признак – признакът се представя само като присъщ за самия обект. При *сравнителната степен* се сравняват два обекта, а при *превъзходната* сравнението е между повече от два обекта. Превъзходната степен може да се употреби и като означаване на най-висока степен на признак, без да има наличие на сравнение – т.нар. свръхстепенуване (*елатив*). *Елативът* показва пределна степен на даден признак, когато липсва количествено сравнение с друг предмет. Представлява степен за качество и е семантико-граматична и стилистична категория. Ст. Буров отделя елатива от суперлатива. Според него елативните форми

имат функция „да подчертават много високата степен на качеството в даден предмет като характерен белег на този предмет, без да се произвежда сравнение с кръг от други предмети“ (Буров/Вигор 1984: 513). Също така елативните форми се употребяват като неопределени, а суперлативните се използват предимно с определителен член.

Идентичен е случаят в новогръцкия език, където отново степените за сравнение са три, като притежават характерните специфики на степените в българския език: *положителна* (*θετικός βαθμός*) – за означаване на степен на свойство или качество, което е характерно само и единствено за конкретно лице или предмет и е дадено веднъж завинаги, *сравнителна* (*συγκριτικός βαθμός*) – за означаване на степен на свойство или качество на лице или предмет, в по-голяма или в по-малка степен от това на друго лице или на друг предмет, *превъзходна* (*σχετικός υπερθετικός βαθμός*) – за означаване на свойство или качество на предмет в най-голяма или в най-малка степен в сравнение с тези на всички подобни на него лица или предмети. *Елативът* (*ο απόλυτος υπερθετικός βαθμός*) се употребява също както и в българския език, когато се представя степен на свойство или качество на лице или предмет и липсва сравнение с други лица или предмети (Τριανταφυλλίδης /Τριανταφυλλίδης 2012: 116).

Степените за сравнение в съвременния български език се изразяват аналитично чрез предпоставени частици-морфеми, имащи собствено ударение, за разлика от старобългарския език, когато повечето форми са били синтетични. Формалните показатели са: частица-морфема **ПО-** за формите за сравнителна степен, частица-морфема **НАЙ-** за формите за превъзходна степен, а положителните форми са немаркирани. Формите за сравнителна и за превъзходна степен се образуват, като към положителната форма на качествено прилагателно име (или към наречие) се добавят съответно предпоставената частица-морфема **ПО-** (*по-красив*) или предпоставената частица-морфема **НАЙ-** (*най-красив*). Повторението на форми за сравнителна и за превъзходна степен, както и на думи, форми или изрази, които са приложени към формите на степените, е стилистичен похват (вж. Буров/Вигор 1987: 78). Пр. „*Мъглата ставаше по-гъста, по-тъмна и по-влажна*“ (Ел. Пелин); „*Той хващаше най-тънките, най-нежните и най-*

потайните желания и скърби на душата“ (Ел. Пелин)². Сегашната норма възприема в едни случаи полуслято писане, а в други – разделно писане (вж. Буров/Вигон 1987: 85). Ударението се поставя винаги върху частиците *по* и *най*, като формата за положителна степен също запазва своето ударение.

В новогръцкия език положителната степен е немаркирана, както е и в българския. Срв.:

Тогава оттам изхвъркна като из разчупена клетка голяма огнена птица (Тότε από κει ζεπετάχτηκε, σαν μέσα από спασμένη λήκυθο, ένα μεγάλο πύρινο πουλί) (СвМ – ОП/СvМ – ОР);

Нашите водят големи боеве (Ο στρατός μας δίνει σκληρές μάχες) (ЕС – КП/ЕС – КР).

Сравнителната степен се образува по два начина. Първият начин е *аналитично* с количествената частица **πιο**, която се поставя пред степенуваната дума, напр. *πιο ψηλός* (по-висок). Тази степен се нарича относително сравнителна. Срв.:

И бащата беше хубав, но то е по-хубаво (Κι ο πατέρας του ήταν όμορφος, μα τούτο δω είναι πιο όμορφο) (ГС – ЦЗ/GS – TsZ);

Изглеждаше по-строен, по-висок и дрехите му стояха добре, макар че имаше вид на човек, излязъл от битпазарски магазин (Τούτη τη φορά φαινόταν πιο ψηλός, πιο λιγερός και τα ρούχα του πήγαινε καλά, αν και έδινε την εντύπωση ενός ανθρώπου που μόλις βγήκε από το παλιατζήδικο) (ЕС – КП/ЕС – КР).

Вторият начин е *синтетично* със съответните окончания: за прилагателни имена, окончаващи на **-ος, -ότερος, -η, -ο** (*ψηλός < ψηλότερος, -η, -ο*, висок < по-висок); За прилагателни имена, окончаващи на **-υς – -ύτερος, -η, -ο** (*βαθύς < βαθύτερος, -η, -ο*, дълбок < по-дълбок); За прилагателни имена, окончаващи на **-ης – -έστερος, -η, -ο** (*ασφαλής < ασφαλέστερος, -η, -ο*, защитен < по-защитен). Някои прилагателни имена, за разлика от българския език, имат двойна сравнителна степен напр.: *ελαφρότερος* και *ελαφρύτερος* (по-лек), *κοντότερος* και *κοντύτερος* (по-къс), *χοντρότερος* και *χοντρύτερος* (по-дебел).

По идентичен начин се степенуват и други части на речта. Срв.:

² Примерите са на Ст. Буров (Буров/Вигон 1987).

Жената замълча, но като се ослуша **по-добре**, Серафим разбра, че се шепне (Η γυναίκα σόπασε, όμως ο Σεραφεΐμ αφοουγκράστηκε **καλλίτερα** και κατάλαβε ότι κάτι μουρμούριζε) (ЙЙ – С/ΥΥ – S);

Колкото за колибата, в моето въображение тя беше запазила **по-големи** размери (Όσο για το καλωβόπιτο, το θυμόμουν, γιατί στη φαντασία μου υπήρχαν **μεγαλύτερες** διαστάσεις) (ЕС – КП/ES – КР).

Формите за сравнителна степен на прилагателните имена в българския език показват градация, която се реализира чрез: *по-... от най-...* – обектът на сравнение се въвежда с предлога *от*. Според наблюденията, конструкцията *по-... в сравнение с...* е характерна предимно за научния, научнопопулярния и публицистичния стил. Обектът на сравнение може да бъде въведен и със съюз за наречие *отколкото* (вж. Буров/Вуров 1987: 23). Срв.:

*Мълчанието и мракът на пустите улици му се видяха **по-странни** и **от най-силния** шум на деня* (Й. Йовков);

*Йовков върви **добре** – отговори книжарят. – Немного, но **в сравнение с всички други по-добре*** (Сп. Казанджиев);

*Беше значително **по-красив**, **отколкото** може да се види на снимките* (К. Донков)³.

Формите за сравнителна степен могат да означават и по-голяма проява на качество на предмета в различно време или при различно обстоятелство, като в някои случаи се прилага и наречието **още**, което подсилва степената на проява (вж. Буров/Вуров 1987: 27). Напр. „*Двете сестри започнаха да си шепнат **още по-ниско**, **ходеха на пръсти**”* (Й. Йовков)⁴. Други фактори, които усилват степената, са наречията **много**, **значително**, **определено**, **доста**, **дваж**, **неколкократно**, и др.; също така и съчетания с **пъти**, **хиляди**, **няколко**, и т.н. Формите на прилагателните имена и наречията показват непрекъснато увеличаване на степената на качеството на предмета, в такъв случай се използва наречието **все**, както и словосъчетания като **от ден на ден**, **от час на час**, **всеки ден**. Срв.:

*Новините бяха лоши: хлябът ставаше **все по-оскъден**, а епидемията продължаваше да взема **всеки ден** своите жертви, между които имаше и нейни познати* (Οι ειδήσεις ήταν **δυσάρεστες**:

---

³ Примерите са на Ст. Буров (Буров/Вуров 1987).

⁴ Примерите са на Ст. Буров (Буров/Вуров 1987).

το ψωμί **όλο και** σπάνιζε και η επιδημία εξακολουθούσε να **θερίζει** πολλούς, **ανάμεσά τους και αρκετούς γνωστούς της**) (EC – КП/ES – КР);

Много по-ужасно (Кαι ακόμα χειρότερα) (EC – КП/ES – КР).

Когато функционират с относително значение, формите за сравнителна степен на прилагателните имена и на наречията са субстантивирани или са употребени с атрибутивна функция (вж. Буров/Вигон 1987: 32). Напр. *Имаше двама сина, единият, **по-големият**, беше едър... Малкият не го биваше за нищо* (Й. Йовков). Най-често се употребяват имена, които означават размер или възраст: **голям, малък, млад, стар, възрастен**. Срв.:

***По-старите** синове на дяда Ивана скочиха срещу циганина и срещу снаха си* (Й. Йовков);

*Когато загина, ми се стори, че съм загубил **по-малък брат*** (К. Донков)⁵.

По-самостоятелен характер от формите с относително значение имат тези с пропорционално значение. Използват се с конструкцията „**колкото по-... , толкова по-...**“. Двете части на фразата функционират по различен начин, а взаимната зависимост е такава, че разликата между двете качества е постоянно пропорционална. В някои случаи качеството от едната страна на неравенството расте, а от другата намалява. Вариант на пропорционалното е тъждествено значение, което се употребява с **не по-малко**. Срв.:

*И **колкото повече** отивах напред, **толкова по-непозната** изглеждаше цялата околност* (*Όσο προχωρούσα, τόσο πιο άγνωστη μου φαινόταν η πλευρά αυτής της πόλης*) (EC – КП/ES – КР);

*Минете пак по същото време – **не по-късно и не по-рано*** (*Περάστε πάλι την ίδια ώρα, ούτε πιο νωρίς, μήτε πιο αργά*) (EC – КП/ES – КР).

Формите за превъзходна степен се образуват от всички положителни форми на качествените прилагателни имена, с предпоставяне на частицата морфема **най-** (вж. Куцаров/Kutsarov 2007: 477). В изречението членуваните форми за превъзходна степен функционират като съгласувани определения напр. *Сега **най-малкото** човече, което стоеше на ръцете на баба Иваница... изп-*

⁵ Примерите са на Ст. Буров (Буров/Вигон 1987).

лака (Ив. Вазов). Също така могат да бъдат субстантивирани, обособени, да имат вметнат характер или да са именна част в състава на сказуемото. В зависимост от функцията си могат да имат няколко отсенки в значението (вж. Буров/Вигов 1987: 39). За да изпъкне повече степеня на признака, формите, които го означават, се обособяват. Ако трябва да се подчертае обаче, че единствено съответният предмет има даден признак в най-висока степен, формите могат да функционират като самостоятелни изречения напр. *Но от цялата компания безпогрешно си избра Николай например. Най-красивия. Най-добрия. Най-желания* (К. Донков)⁶.

Повторенията придават стилистична обогатеност на изречението. Някои форми се субстантивират и се натоварват интонационно и по смисъл – **най-важното, най-доброто, най-хубавото** и т.н. Срв.:

Най-вече я безпокоеше мисълта, че може да се е разболял от тая ужасна епидемия, която взимаше най-много жертви тъкмо между пленниците (Κείνο που τη βασάνιζε περισσότερο απ'όλα ήταν η σκέψη μήπως είχε αρρωστήσει από αυτή τη φοβερή επιδημία που έπαιρνε τα περισσότερα θύματά της από τους αιχμάλωτους) (ЕС – КП/ЕС – КР);

Това бяха оръжията най-малко за двама и Исмаил ага за пръв път виждаше такова чудо (Та όπλα του ήταν το λιγότερο για δυο κι ο Ισμαήλ αγάς πρώτη φορά έβλεπε ένα τέτοιο πράγμα) (ГС – ЦЗ/GS – TsZ).

Обектите за сравнение са въведени с предлозите **от, в, между, сред**. Засилва се интензивността чрез частиците **и, дори, дори и, даже, само** и др. Срв.:

В черквата са събрани всички учители от околията и още дванадесет учителки, между които тя е най-хубавата (Ел. Пелин);

Говорехме само за предстоящия път, определяхме деня и часа на тръгването, не пропускахме и най-малките дреболии (Й. Йовков)⁷.

В новогръцкия език формите за превъзходна степен се образуват също както и формите за сравнителна степен – по два начи-

---

⁶ Примерите от Й. Йовков, Ив. Вазов и от К. Донков са на Ст. Буров (Буров/Вигов 1987).

⁷ Примерите от Ел. Пелин и от Й. Йовков са на Ст. Буров (Буров/Вигов 1987).

на. Първият от тях е *описателно* с определителен член (в ед.ч.: **ο** за м.р., **η** за ж.р., **το** за ср.р./ в мн.ч.: **οι** за м.р., **οι** за ж.р., **τα** за ср.р.) и сравнителната степен на прилагателното име, като се описват по двата съответни начина: ψηλός < ο πιο ψηλός / ο ψηλότερος (най-високият), βαθύς < ο πιο βαθύς / ο βαθύτερος (най-дълбокият), ασφαλής > ο πιο ασφαλής / ο ασφαλέστερος (най-защитеният). Нарича се още относително превъзходна степен. Срв.:

Най-пусти са земите, за които никоѝ не е загивал, а най-людни – тия, чиито стопани са мрели за тях (Οι πιο ρημαγμένες είναι οι χώρες, που γι'αυτές δεν πέθανε κανένας και πιο γεμάτες κόσμο είναι εκείνες, που πεθάνανε γι'αυτές οι νοικοκυραίοι τους) (ГС – ЦЗ/GS – TSZ);

Никога не му се беше случвало в живота да върши нещо тайно – заслушан и в най-леките шумове наоколо, да рови за чуждо злато, да скача изплашен така... (Δεν του έλαχε ποτέ να κάνει κάτι κρυφό, ν'αφουγκράζεται σαν ένοχος και τον πιο μικρό θόρυβο, να ψάχνει για να βρει ξένο χρυσάφι και ν'αναπηδάει φοβισμένος...) (ГС – ЦЗ/GS – TsZ).

Основната разлика между българския и новогръцкия език се състои в това, че в българския език формите за превъзходна степен се употребяват само аналитично чрез предпоставената частица-морфема *най*. В новогръцкия език обаче има два начина на образуване на превъзходна степен – аналитичен и синтетичен. Формите за превъзходна степен се състоят от определителен член и съответната форма за сравнителна степен. Възможно е да се постигне омонимия в един определен случай, когато формата на членувано име в сравнителна степен съвпада с формата на превъзходната му степен. Единственият начин да се разграничат двете форми е чрез контекста. Срв.:

Как да не я помнех, когато беше служила на детските ми мечти за най-подходящото място, което населявах с всички магьосници и герои от приказките (Και πώς να μην το θυμόμουν, μία που χρησίμευε στα παιδικά μου όνειρα σαν ο πιο κατάλληλος τόπος που μου άρεσε να τον γεμίζω με μάγισσες και άλλους ήρωες των παραμυθιών) (ЕС – КП/ES – КР);

Тя помнеше само няколко хубави дни от техния брак, годините преди Балканската война, когато беше най-хубавата же-

на в града и **най-желаната** дама на баловете, където по онова време още танцуваха мазурка (Θυμότανε μόνο μερικές καλές στιγμές από το γάμο τους, στα χρόνια πριν από τους βαλκανικούς πολέμους, που τη λογάριαζαν σαν **την πιο όμορφη** γυναίκα της πόλης και **την πιο επιθυμητή** κυρία στους χορούς, όπου χορεύονταν ακόμη τότε η μαζούρκα) (EC – КП/ES – KP);

Бе му драго да я гледа така, да си спомня, че и вчера е била същата, и лани, и **по-миналата** година, да съзнава, че и утре ще бъде такава, и други ден, и догодина, и до амина... (Ευχαριστιόταν να την κοιτάζει έτσι και να θυμάται πως και χτες ήταν η ίδια, και πέρσι, και **την πιο περασμένη** χρονιά, και ήθελε κι αύριο να είναι έτσι, και την άλλη μέρα, και του χρόνου, κι ως το τέλος...) (ΓC – ЦЗ/GS – TsZ);

По-големките наскачаха, той ги завърна към майка им, прибра ги в купчинка (**Та πιο μεγαλούτσικα** πηδούσαν κι έφειγαν, μα εκείνος τα ζανάφερνε κοντά στη μάνα τους και τα έκανε ένα σωρό) (ΓC – ЦЗ/GS – TsZ).

Вторият начин за образуване на превъзходна степен е *синтетично* със съответните окончания: за прилагателни имена, окончаващи на **-ος – -ότατος,-η,-ο** (**ψηλός < ψηλότατος,-η,-ο**, най-високият); за прилагателни имена, окончаващи на **-υς – -ύτατος,-η,-ο** (**βαθύς < βαθύτατος,-η,-ο**, най-дълбокият); за прилагателни имена, окончаващи на **-ης – -έστατος,-η,-ο** (**ασφαλής < ασφαλέστατος,-η,-ο**, най-защитеният). Така се образува абсолютно превъзходната степен (*елативът*). Освен синтетично, елативното значение може да бъде образувано и с наречието *много* (**πολύ, πάρα πολύ** или **υπερβολικά**) и положителната степен (**πολύ ψηλός, πάρα πολύ ψηλός**, много висок, супер висок) (вж. Триандафилидис/Triandafilidis 2012: 118). В българския език елативът се разбира по следния начин: количеството на признака се определя чрез сравняване с приетата абстрактна норма, мярка, приблизително обща за всички членове на дадено общество, която остава неизразена (вж. Петрова-Вашилевиц/Petrova-Vashilevich 1994: 192). Срв.:

*И между безбройните разноцветни кръпки най-много се хвърляха в очи две-три много големи, взети сякаш от чувал или от **най-проста** аба и лепнати, както доде, с едър шев и избелели конци (Κι'ανάμεσα στ'αμέτρητα, τα παρδαλά μπαλώματα, **περισσότερο***

χτυπούσαν στο μάτι δύο τρία πολύ μεγάλα, καμωμένα θάλεγγες από τσουβάλι ή **πολύ πρόστυχουν** αμπά και ραμμένα όπως έτυχε, με χοντρό ράψιμο και με **ζασπρισμένες κλωστές**) (ЙЙ – С/ΥΥ – S).

Степените за сравнение се изразяват и чрез други начини в новогръцкия език:

- Когато представят равенство: с наречията *τόσο/όσο* (толкова, колкото), *το ίδιο – με* (също), *λιγότερο/περισσότερο* (по-малко, повече) и др.;
- С добавяне на наречия, напр. *πολύ* (много). Срв.:

*Ζεκίρ доведе коня **също така мълчаливо**, потупа го по шията, засвирука му (Ο Ζεκίρ έφερε το άλογο **το ίδιο σιωπηλός**, το χτύπησε χαϊδευτικά στόλαιμό, και του σφύριξε μια-δυο φορές)* (ΓС – ЦЗ/GS – TsZ);

*Още тогава знаеше, че не ще им помогне, и **много по-отрано** го бе знаел, като че се бе родил с това знание... (Ηξερε ακόμα πως δεν μπορούσε να τους βοηθήσει, κι αυτό το ήξερε από **πολύ πιο νωρίς**, σα να είχε γεννηθεί μ' αυτή τη γνώση...)* (ΓС – ЦЗ/GS – TsZ).

- Чрез съчетаване на положителната степен с представките *κατα-*, *υπερ-*, *ολο-*, *παν-*, *πενт(ε)-*, *тетра-*, *εφτα-*, *θεο-* и др. (**κατακόκκινος** – свръхчервен, **ολοφάνερος** – много ясен, **панέμορφος** – много красив, **пáμφτωχος** – много беден, **επτάψυχος** – със седем души, живота, **πεντακάθαρος** – блестящ от чистота, **тетралέρατος** = **панέξυπνος** – много умен, **θεοτρελός** – напълно полудял).

Обикновено при превода на тези думи трудно се намира буквално българско съответствие.

Някои прилагателни имена образуват синтетично степените за сравнение от различен корен, тоест от различна стара основа. Това степенуване се нарича *неправилно*. Формите са следните: *απλός* (прост, обикновен) – *απλούστερος-απλούστατος*; *γέρος* (стар) – *γεροντότερος*; *κακός* (лош) – *χειρότερος-χειρίστος*; *καλός* (добър) – *καλύτερος-άριστος*; *λίγος* (малък) – *λιγότερος-ελάχιστος*; *μεγάλος* (голям) – *μεγαλύτερος-μέγιστος*; *μικρός* (малък) – *μικρότερος-ελάχιστος*; *πολύς* (много – няма точно българско съответствие) – *περισσότερος-πλείστος* (Пороманска/Poromanska 2017).

В заключение бихме могли да обобщим, че степените за сравнение в двата езика се оформят по различен начин. В българския език се образуват аналитично, чрез предпоставените частици-морфемии *по* и *най*. В новогръцкия език обаче начините за съставяне са два: единият от тях е също както и в българския език – аналитичен (с количествената частица *πιο* заедно с определителен член за м.р., ж.р. или за ср.р. (*ο, η, το*), но има и втори – синтетичен (с окончанията - *ότατος,-η,-ο, ύτατος,-η,-ο, έτατος,-η,-ο*). Синтетичните форми се използват наравно с аналитичните, като няма особени различия при превода, което доказахме чрез използваната преводна художествена литература. И в двата езика степените за сравнение са три: *положителна*, която не показва степен на признака, *сравнителна*, която се използва при сравняване на два обекта, и *превъзходна*, която се употребява при сравняване на повече от два обекта. Превъзходната степен може да се употреби и за означаване на най-висока степен на признак, без да има сравнение с друг обект – т. нар. свръхстепенуване или *елатив*. Абсолютно превъзходната степен в новогръцкия език може да се изразява и чрез наречието „много“. Основната разлика между двата езика се състои в това, че в новогръцкия език членуваната форма за сравнителна степен и формата за превъзходна степен съвпадат, а в българския език това явление не се наблюдава. Също така в новогръцкия език някои прилагателни имена образуват синтетично степените за сравнение от различен корен, т.е. от различна стара основа. При превода на гръцки думи на български език в някои случаи не се намира точно съответствие. От всичко това следва, че преобладават приликите между двата езика, а асиметриите са значително по-малко.

БИБЛИОГРАФИЯ

- БАН/ВАН 1993:** *Граматика на съвременния български книжовен език. Том 2. Морфология.* София: БАН, 1993. [*Gramatika na savremenniya balgarski knizhoven ezik. Tom 2. Morfologiya.* Sofia: Izd. na BAN, 1993.]
- Буров/Burov 1984:** Буров, Ст. Синонимна употреба (взаимозаменяемост) на степените за сравнение в българския език. – *Български език*, 1984, кн. 6, 508 – 515. [Burov, St. Sinonimna upotreba (vzaimozamenimost) na stepenite za sravnenie v balgarskiya ezik. – *Balgarski ezik*, 1984, kn. 6, 508 – 515.]
- Буров/Burov 1987:** Буров, Ст. *Степените за сравнение в съвременния български език.* София: Народна просвета, 1987. [Burov, St. *Stepenite za sravnenie v savremenniya balgarski ezik.* Sofia: Narodna prosveta, 1987.]

- Граматика/Gramatika 1999:** Συνέργασια του Διδακτικού Προσωπικού, *Τα νέα ελληνικά για ξένους*, 19^η Ανατύπωση (3^η Έκδοση, Αναθεωρημένη). Θεσσαλονίκη, 1999. [Sunergasia tou Didaktikou Prosopikou, *Ta nea ellinika gia xenous*, 19i Anatuposi (3i Ekdosi, Anatheorimeni). Thessaloniki, 1999.]
- Куцаров/Kutsarov 1997:** Куцаров, Ив. *Лекции по българска морфология*. Пловдив: Пловдивски университет, 1997. [Kutsarov, Iv. *Leksii po balgarska morfologiya*. Plovdiv: UI “Paisii Hilendarski”, 1997.]
- Куцаров/Kutsarov 2007:** Куцаров, Ив. *Теоретична граматика на българския език. Морфология*. Пловдив: УИ „Паисий Хилендарски“, 2007. [Kutsarov, Iv. *Teoretichna gramatika na balgarskiya ezik. Morfologiya*. Plovdiv: UI “Paisii Hilendarski”, 2007.]
- Ницолова/Nitsolova 2008:** Ницолова, Р. *Българска граматика. Морфология*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2008. [Nitsolova, R. *Balgarska gramatika. Morfologiya*. Sofia: UI “Sv. Kliment Ohridski”, 2008.]
- Пашов/Pashov 1989:** Пашов, П. *Практическа българска граматика*. София: Народна просвета, 1989. [Pashov, P. *Prakticheska balgarska gramatika*. Sofia: Narodna prosveta, 1989.]
- Петрова-Вашилевич/Petrova-Vashilevich 1994:** Петрова-Вашилевич, А. Чоролеева, М. *Семантичната категория степен. – Българско-полска съпоставителна граматика. Том 3. Семантичните категории количество и степен*. София: Изд. на БАН, 1994. [Petrova-Vashilevich, A. Choroleeva, M. *Semantichnata kategoriya stepen. – Balgarsko-polska sapostavitelna gramatika. Tom 3. Semantichnite kategorii kolichestvo i stepen*. Sofia: Izd. na BAN, 1994.]
- Пороманска/Poromanska 2017:** Пороманска, Ст. *Βαθμοί των επιθέτων (Παραθετικά)*. Ръкопис, 2017. [Poromanska, St. *Bathmoi ton epitheton (Parathetika)*. Rakopis, 2017.]
- Трианταφυλλίδης/Триандафилидис 2012:** Триантаφυλλίδης, М. *Νεοελληνική γραμματική. Αναπροσαρμογή της μικρής νεοελληνικής γραμματικής του Μανόλη Τριандаφυλλίδη*. Αθήνα: Οργανισμός εκδόσεις διδακτικών βιβλίων, 2012. [Triandafillidis, M. *Neoelliniki grammatiki, Anaprosarmogi tis mikris neoellinikis grammatikis tou Manoli Triandafillidi*. Athina: Organismos ekdoseis didaktikon vivlion, 2012.]

ЕЛЕКТРОННИ ИЗТОЧНИЦИ:

- (<http://www.slovo.bg/showwork.php3?AuID=158&WorkID=4297&Level=2>)
(<http://www.slovo.bg/showwork.php3?AuID=95&WorkID=2349&Level=3>)
(<https://chitanka.info/text/26223-ognenata-ptitsa>)
(<https://chitanka.info/text/4127/0>)

ИЗТОЧНИЦИ ЗА ЕКСЦЕРПЦИЯ:

- ЙЙ – С/УУ – S:** Йовков, Й. *Серафим*. // <<http://www.slovo.bg/showwork.php3?AuID=95&WorkID=2349&Level=3>>. [Yovkov, Y. *Serafim*.] (Γορντάν Ιόβκωφ. *Σεραφείμ*. Αθήνα: Εκδόσεις Α. Καραβία (μεταφραστής-Άργης Κόρακας), 1940.)

СвМ – ОП/SvM – ОР: Минков, Св. *Огнената птица*. //

<<https://chitanka.info/text/26223-ognenata-ptitsa>>. [Minkov, Sv. *Ognenata ptitsa*.] (Σβετοσλάφ Μίνκωφ. *Το πύρινο πουλί*. Αθήνα: Εκδόσεις Α. Καραβία (μετάφραστής Άργης Κόρακας), 1940.)

ЕС – КП/ES – КР: Станев, Е. *Крадецът на праскови*. //

<<https://chitanka.info/text/4127/0>>. [Stanev, E. *Kradetsat na praskovi*.] (Εμιλιάν Στάνεφ. *Ο κλέφτης των ροδακίνων*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ποσειδώνας, (μετάφραση του Κώστα Άθ. Σιαπέρα), 1978.)

ГС – ЦЗ/GS – TsZ: Стоев, Г. *Цената на златото*.

<<http://www.slovo.bg/showwork.php3?AuID=158&WorkID=4297&Level=2>>. [Stoiev, G. *Tsenata na zlatoto*.] (Γέντσο Στόεφ. *Η τιμή του χρυσού*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ποσειδώνας (μετάφραση του Κώστα Άθ. Σιαπέρα), 1978.)